

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1905. Andra Kammaren. N:o 17.

Onsdagen den 1 mars.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Efter föredragning af lagutskottets utlåtande n:o 18, i anledning af justitieombudsmannens framställning angående förändrad lagstiftning rörande verkställighet af icke laga kraft ägande utslag i brottmål,

begärdes ordet af

Herr Lindhagen, som yttrade: Vid sista stycket af lagutskottets motivering i nu föredragna betänkande skall jag be att få göra en erinran.

Detta stycke handlar om frågan om verkställighet af bötesstraff, innan utslaget vunnit laga kraft. Utskottet har varit enigt därom, att en närmare undersökning af denna ännu ganska outredda fråga borde äga rum, och därför har utskottet i första punkten af detta stycke gjort ett allmänt uttalande i detta afseende. Sedan inlåter sig emellertid utskottet på en mera detaljerad framställning, huru detta skulle gå till och ställa sig i praktiken; och då denna framställning enligt min uppfattning i flera afseenden — hvarå jag dock nu icke vill ingå — är dels oklar och dels oriktig, har jag blifvit tvungen att delvis kritisera denna framställning. Då det är alldeles tillräckligt, att Riksdagen i allmänhet uttalar behovet af en särskild undersökning i förevarande fall, men Riksdagen icke bör ingå på några särskilda detaljer, om hvilka mycket olika meningar kunna vara rådande, och då äfven många inom utskottet hade den uppfattningen, att utskottet icke borde tillstyrka Riksdagen att inlåta sig på dylika detaljer, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till lagutskottets förevarande betänkande men med utslutande ur motiveringen af den delen af sista stycket, som börjar med orden: »Endast genom en sådan» — och slutar med orden — »nöjd med utslaget.»

Herr Zetterstrand: Såsom den siste ärade talaren nämnde, voro alla inom utskottet eniga om den hemställan, utskottet här gjort. Däremot var det icke full enighet beträffande de juridiskt-tekniska detaljer, som innefattas i de punkter i sista stycket af motiveringen, som den siste talaren yttrade sig om. Det var också flere ledamöter som med mig önskade, att dessa punkter icke skulle inflyta i utskottets utlåtande; men då vi icke ville bestämdt påstå, att de innehöllo något oriktigt, ansågo vi oss icke böra reservera oss. Då nu emellertid herr Lindhagen framställt yrkande på att dessa punkter måtte utgå ur motiveringen, får jag förklara, att jag anser det vara fullt riktigt att så sker. Det är icke lämpligt, att lagutskottet och ännu mindre att Riksdagen ingår på sådana juridiskt-tekniska detaljer, som det här är fråga om, och därför skall jag be att få förena mig med herr Lindhagen i hans yrkande.

Vidare yttrades ej. Efter af herr talmannen gifna propositioner biföll kammaren det af herr Lindhagen framställda yrkandet.

§ 2.

Ang. tillgodoseende af personlighetsprincipen vid prästval.

Till afgörande förelåg vidare lagutskottets utlåtande n:o 19, i anledning af väckt motion angående bättre tillgodoseende af personlighetsprincipen vid prästval m. m.

Lagutskottet hade till behandling förehaft en inom Andra Kamraren af herr *K. H. G. von Schéele* väckt och till utskottet hänvisad motion, n:o 132, hvori föreslagits, att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla om utarbetande af sådana bestämmelser för rösträtt vid prästval, att, med skäligt bibehållande af förmögenhetsförhållandenas inflytande, personlighetsprincipen måtte blifva bättre tillgodosedd, än för närvarande är fallet, och särskildt afseende fästas därpå, att grunderna för bolagens rösträtt i angifna riktning förändras, samt att Kungl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga förslag i öfverensstämmelse härmed.

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservationer hade emellertid afgifvits:

af herrar *Gustaf Andersson*, *Hedenstierna*, greve *Lewenhaupt*, *Ridderbjelke*, *Dieden* och *E. Lorentz Petersson*, hvilka hemställt, att Riksdagen måtte utan att godkänna motiveringen bifalla utskottets hemställan;

af herr *Uppström*, som ansett sig böra inom utskottet yttra sig för bifall till motionen.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, yttrade motionären

*Ang. tillgodo-
seende af per-
sonlighets-
principen vid
prästval.
(Forts.)*

Herr von Schéele: Herr talman, mina herrar! Säsom herrarne behagade erinra sig, var situationen den dag, då denna fråga förelåg till behandling vid förlidet års riksdag, sådan, att det knappast kunde komma i fråga för den, hvilkens åsikter någorlunda öfverensstämde med hvad lagutskottet då föreslog, att begära ordet för att göra reda för de skiljaktigheter, som mellan honom och utskottet kunde förefinnas. Det var nämligen omkring kl. 4 på eftermiddagen, detta ärende föredrogs. Det var den sista dagen före påskferierna; och här förelågo vid denna sena tid på dagen icke mindre än 6 särskilda utlåtanden, af hvilka ett omfattade 3 olika moment, alltså 9 mer eller mindre viktiga frågor, som skulle behandlas af kammaren, innan man kunde få ledighet för påsken. Det gick verkligen också på det sätt, som herrarne torde minnas, att samtliga af talmannen framställda frågor besvarades med *ja*, utan att ett enda ords debatt förekom. Under sådana förhållanden är jag måhända försvarad, att jag åter upptagit den fråga, som nu här föreligger och som var en bland dem, hvilka vid sagda tillfälle affärdades på det sätt, jag nyss nämnt. Jag har känt mig förpliktigad att i den enda form, som numera fanns, gifva till känna, både hvori jag tänker lika och framför allt hvori jag skiljer mig med hänsyn till det beslut, som förra året här fattades.

Jag hade föreställt mig, att den motsättning, som redan då visade sig mellan de två särskilda ståndpunkterna, skulle kunna utjännas genom en förmedlande åskådning. Det syntes mig klokare att, om man verkligen ville sakens framgång, anknyta sig i någon mån till det bestående, än att till det yttersta skärpa personlighetskrafvet och på sådant sätt göra framgången, åtminstone för en tämligen lång tid, omöjlig. Fortfarande är det ock min fullvissa öfvertygelse, att skall något vinnas, måste det ske på den af mig antydda vägen. Att döma af det föreliggande utskottsbetänkandet, tyckas dock bägge sidornas målsmän anse det fördelaktigast att tillspetsa i stället för att mildra den emellan rådande meningsskiljaktigheten.

Hvad angår motståndarne till reformen i fråga, så hafva de betydligt skarpt sin ståndpunkt. Förlidet är nöjde de sig med att reservera sig; nu åter hafva de på ett sätt, som är allt annat än hugneligt, gjort sin skiljaktiga mening gällande. De hafva till en början med citationstecken anført från motpartens sida sådant, som skulle kunna förefalla sentimentalt, liksom om de ville förlöjligen sin motpart och på sådant sätt göra honom så ofarlig som möjligt. Men icke nog härmed. De hafva också utsagt, att »hvarken den närvarande tidens allmänna riktning eller de faktiska förhållandena vid prästval tala för ett frångående af den bestående ordningen».

Hvad angår *den närvarande tidens allmänna riktning*, så kan väl därmed icke afses något annat än den materialistiska tidsriktningen, penningväldets öfvermäktiga inflytande på människorna i vår

Ang. tillgodo-
seende af per-
sonlighets-
principen vid
prästval.
(Forts.)

tid. Är då detta enligt reservanternas mening något godt, som man bör taga vara på och understödja? Mig och säkerligen de flesta inom denna kammare synes det fastmer vara ett stort ondt, som bör med alla lofliga medel motarbetas. Och beträffande *de faktiska förhållandena vid prästval*, så har jag ju i min motion anført ett talande färskt exempel på fakta härutinnan, till hvilket det sannerligen icke vore svårt att finna talrika motstycken. En bland medlemmarne af Första Kammaren — en kollega till mig, som likväl mången gång intager en ståndpunkt, skiljaktig från den, jag vill häfda — erkände också vid diskussionen i denna fråga förliden riksdag, att »verkliga skäl finnas för att låta fyrktalet vid prästval få betyda mindre än hittills».

I sin opposition gå herrar reservanter ända därhän, att de till sist förklara, att det »snarare kunde sättas i fråga, om icke den tanke, som börjat vinna insteg, att prästvalen borde afskaffas och prästernas befordran ske på ett sätt, som motsvarar de flesta andra ämbetsmäns tillsättning, förtjänade att uppmärksammas». Nog vet jag, att ett sådant kraf förefinnes, men jag trodde likväl icke, att det skulle komma fram från ett håll, där man vill häfda kyrkans värdighet. Ty till denna måtte väl dock höra, att prästerna äro i främsta rummet att betrakta och behandla såsom kyrkans tjänare och först i andra rummet såsom statens. Skulle vi nu fråntaga församlingarna den urgamla rätt, som de i Sverige hafva, att effektivt deltaga i valen af sina präster och låta prästerna nämnas på samma sätt som andra ämbetsmän? Därmed hade man då helt och hållet gått ifrån en kyrklig ståndpunkt i ordets sanna och djupare mening. Under det att våra norska och danska bröder kämpa för att ernå något af det goda, vi svenskar i detta hänseende af ålder äga, skulle församlingarna här lämna ifrån sig denna sin med skäl högt skattade rättighet!

Hvad vidkommer den andra sidan, så innehåller det föreliggande utskottsbetänkandet äfven en skärpning af lagutskottets förra året intagna ståndpunkt. Då anfördes göteborgssystemet endast till stöd, såsom gående ännu längre än hvad utskottet i sin hemställen gjorde, nu åter såsom omedelbart efterföljansvärd förebild, hvarjämte utskottet förklarar »det fullständiga afskaffandet af skattegrunden och personlighetsprincipens oinskränkta tillämpning vid prästval ensamt motsvara vår tids berättigade fordringar». Ja, såsom jag sett en tidning i dag påpeka, utskottets ståndpunkt i år är från denna sida »helt visst att anse som ett ännu större framsteg, när lagutskottet hunnit därhän, att det bestämdt afvisar en kompromiss», hvilket den nämnda tidningen i sin förtjusning betecknar såsom »nästan ett événement».

För att till sist vända min uppmärksamhet till hvad utskottet anført mot min motion, säger utskottet i det afseendet, att om det ginge in på den väg, som jag tillätit mig anvisa, skulle utskottet lämna sin *principiella* ståndpunkt i frågan. Jag undrar dock, om detta är praktiskt resonerad. Är det icke bättre, mina herrar, att

taga ett steg framåt inom verklighetens värld, än att inom principvärlden stirra sig blind på slutmålet? Mig synes det åtminstone, som om det förra vore långt mera klokt och skulle vida bättre främja uppnåendet inom rimlig tid af det vi gemensamt önska. Utskottet åter förmenar, att just motsatsen skulle kunna inträffa, i det att, »om förevarande förslag ledde till åsyftad påföljd, skulle därigenom möjligen — märk *möjligen* — för en längre framtid undanskjutas» slutmålet uppnående. Någon gång torde ett sådant resonemang äga berättigande, men helt visst endast undantagsvis och — jag vågar påstå det, ty härvidlag har jag ej så liten erfarenhet — *säkerligen icke* i detta fallet.

Det är ju nämligen så, att i en fråga sådan som denna har äfven kyrkomötet ett ord med i laget. Att denna korporation skulle gå med på personlighetsprincipens oinskränkta tillämpning, är föga troligt. Är det då välbetänkt af Riksdagen att skjuta ifrån sig den just från det hållet uträckta handen? Ty, såsom jag i motionen anförde, uttalade sig enhälligt sista mötets kyrkolagsutskott i den riktning, som mitt förslag går. Mätte vi icke få ångra, om vi ej begagna oss af ett så sällspordt gynnsamt sakläge som det närvarande!

Till sist ber jag få säga ett ord ur principsynpunkt, äfven jag. De gamle plägade aldrig beropa sig på *jus allena*, utan *jus et æquitas*, rätt och billighet. Om jag än erkänner, att rätten i och för sig fordrar, att hvarje väl kvalificerad man och kvinna blir likberättigad i förevarande afseende, att således detta är slutmålet, så nog mätte det väl ändock vara *billigt*, att man med hänsyn till de bestående förhållandena icke liksom med ett språng intager denna slutliga ståndpunkt, utan följer utvecklingens lag eller — som jag förut tillåtit mig kalla det — icke alldeles åsidosätter organiskhetens och den historiska kontinuitetens fordringar.

Ehuru jag har ringa hopp om att mitt yrkande nu kommer att vinna afseende, skall jag likväl, då jag är öfvertygad om dess ändamålsenlighet och framtida betydelse, tillåta mig, herr talman, att yrka bifall till min af herr Uppström understödda motion.

Häruti instämde herr *Lindvall*.

Herr Zetterstrand: Herr talman, mina herrar! Jag tror mig vara berättigad att försäkra den förre värderade talaren, att lagutskottets majoritet till fullo har uppskattat den välvilja, som uppenbarligen legat till grund för den af honom i ämnet väckta motionen. Men särskildt med hänsyn till vissa delar af motiveringen till den hemställan, som motionären gjort, ansåg lagutskottets majoritet sig sakna anledning att ansluta sig till denna. En dylik anslutning skulle enligt vår mening ha inneburit en tillbakagång från den ståndpunkt, som utskottet förut intagit i denna fråga. Man ansåg icke heller, att praktiska skäl i detta fall föranledde därtill, att man borde taga ett så jämförelsevis obetydligt steg, som här föreslagits,

*Ang. tillgodo-
seende af per-
sonlighets-
principen vid
prästäval.
(Forts.)*

*Ang. tillgodo-
seende af per-
sonlighets-
principen vid
prästäval.
(Forts.)*

helst som man därigenom försvagade sin ställning, då fråga framdeles blefve om mera effektiva reformer.

Af dessa skäl funno vi oss, med allt erkännande af motionens välvilliga syfte, icke kunna instämma i densamma, och på dessa grunder skall jag nu också be att få hemställa om bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var härmed slutad. Sedan herr talmannen framställt propositioner å de därunder gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 3.

Härefter föredrogos hvar för sig och blefvo af kammaren godkända:

lagutskottets utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om ändring af 18 kap. 16 § strafflagen; och

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, angående väckt motion om ändring af 10 § förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m.

§ 4.

Därnäst i ordningen förelåg till afgörande bevillningsutskottets betänkande n:o 11, angående vissa delar af tullbevillningen.

Punkten 1.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Efter föredragning af *punkten 2* lämnades på begäran ordet till

*Angående
tullfrihet för
tryckeripres-
sar m. m.*

Herr Eklund, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Af de skäl, utskottet anført till stöd för sitt afstyrkande af min motion, synas mig endast de, som innefattas i de två sista punkterna, kunna anses såsom verkliga skäl. Dessa båda punkter beröra, den första svårigheten att rubba nu gällande papperstull, och den andra en till bevillningsutskottet inkommen skrivelse från ett antal boktryckare, däri uttalas den meningen, att man hellre borde gå till väga på det sättet, att den gällande papperstullen finge utgå, äfven om papperet infördes i form af en på svenska språket tryckt bokupplaga.

Då jag anser, att jag icke har några som helst utsikter att vinna framgång för min motion, skall jag icke göra något yrkande om bifall till densamma, men jag vill likväl tillåta mig att bemöta några af de öfriga invändningar, som utskottet gjort i sitt utlåtande.

Utskottet erkänner det faktum, att de maskiner, om hvilka här är fråga, nämligen snällpressar och sättmaskiner, icke tillverkas här i landet. Den klara konsekvensen af ett sådant förhållande borde gifvetvis — detta är min uppfattning — vara, att dylika maskiner skulle till båtnad för den svenska boktryckeriindustrien få tullfritt införas, och utskottet har ej heller jäfvat denna uppfattning, utan på sätt och vis gifvit ett erkännande åt densamma, ehuru utskottet för närvarande gömmer sig bakom det mystiska talet om tulltekniska och tullpolitiska hänsyn.

*Angående
tullfrihet för
tryckeripres-
sar m. m.
(Forts.)*

Utskottet har äfven den uppfattning, att denna fråga borde grundligt utredas, innan den föranleder till något beslut från Riksdagens sida. Ja, detta kan äfven jag för min del vara med om och inse vara befogadt. Men det synes mig då också, att utskottet borde hafva kommit till ett positivt yrkande i denna riktning och sålunda föreslagit, att en dylik utredning skulle ske — detta så mycket hellre, som, enligt hvad i utskottet blifvit upplyst, flera andra industrigrenar lära finnas, som utsättas för samma förhållande, nämligen att nödgas betala mycket hög tull vid införandet af maskiner, som icke alls tillverkas här i landet. Nu har utskottet endast gjort ett, praktiskt sedt, betydelselöst sympatiuttalande, men icke vågat framkomma med något positivt yrkande.

Utskottet har i sammanhang härmed sagt, att hänsyn till svensk industri »för närvarande» icke talar för borttagandet af ifrågavarande tull. Härmed synes utskottet hafva velat uttala den förhoppningen, att den tid skulle komma, då dessa maskiner kunna komma att tillverkas här i landet. För min del tror jag, att detta aldrig någonsin skall kunna inträffa. Upprepade försök hafva gjorts i vårt land, men hafva alla misslyckats. Det är också klart, att det aldrig kan löna sig att i ett land, hvilket, såsom Sverige, är så litet och där omsättningen är så obetydlig, försöka sig på en tillverkning af dessa maskiner, som måste utföras synnerligen omsorgsfullt och för hvilkas framställande det kanhända därjämte blir nödvändigt att inköpa mycket dyrbara patent. Icke ens ett mycket sinnrikt och mycket omtaladt svenskt patent rörande sådana maskiner har man kunnat exploatera här i Sverige. En svensk uppfinnare nämligen här om året en mycket sinnrik så kallad ilägningsmaskin, som apteras till tryckpressar. Uppfinningen patenterades i de flesta länder och vann allmänt fackmäns erkännande samt användes snart sagdt öfver hela världen. Men icke ens denna uppfinning kunde exploateras i Sverige, utan måste öfverlätas till en utländsk firma i branschen, som behärskar världsmarknaden och kunde draga verklig fördel af uppfinningen.

Jag tror således, att man icke har något som helst hopp att i detta afseende få en svensk industri till stånd, och det synes mig, att, såsom utskottet på sätt och vis erkänt vara riktigt, man bör tillse, att sådana maskiner, som icke kunna tillverkas här i landet, få införas tullfritt.

*Angående
tullfrihet för
tryckeripres-
sar m. m.
(Forts.)*

Beträffande tullfrihet å stilar, som jämväl af mig föreslagits, säger utskottet, att utskottet icke kan vara med härom, enär dessa stilar äro föremål för inhemsk tillverkning. Att denna tillverkning emellertid är ytterst ringa, ja så ringa, att den icke spelar någon som helst roll, fäster sig utskottet icke vid, utan endast det förhållandet, att tre, åtminstone hvad beträffar själfva stiltillverkningen mycket små, firmor tillverka stilar, är tillräcklig anledning för utskottet att icke vilja förorda tullfrihet å stilar. Denna stiltillverkning är, som sagdt, af ringa betydelse här i landet, och utskottet ger mig i detta afseende ett indirekt erkännande i den tabell, som införts på sid. 9. Utskottet har där upptagit siffror för införseln under en följd af år, men mycket väl aktat sig för att anföra siffrorna för den inhemska tillverkningen. Om så hade skett, skulle dessa siffror alldeles gifvet hafva bidragit till att stärka min framställning.

Af omfördä tabell synes, att under 1903 tryckerierna såsom extra beskattning utan, åtminstone enligt min uppfattning, någon som helst nytta för svensk industri fått betala en ren finanstull af öfver 30,000 kronor.

På sid. 10 säger utskottet följande: »Att den svenska boktryckerinärningen skulle vara i saknad af allt skydd torde enligt utskottets mening icke vara riktigt, då ifrågavarande näring åtnjuter ett visst skydd däri, att tryckning af svenska böcker af påtagliga skäl icke lika lätt torde kunna verkställas utomlands som inom Sverige.» Härmed kan gifvetvis icke menas annat än att man skulle ha ett skydd i det förhållandet, att det är svårt för utländska arbetare att behandla svenska språket och att det därför icke vore antagligt, att man vänder sig till utlandet för att få tryckning verkställd. Ja, om det förhölle sig så, vore ju denna sak mycket klar. Men det är sannerligen icke så, utan det förhåller sig på det sättet, att man använder svenska arbetare för utförande af det svenska trycket. Jag har här liggande på mitt bord flera svenska volymer, som äro utförda å utländska tryckerier, och det är visst icke så, att dessa arbeten äro dåligt utförda, att språket är på något sätt misshandladt, att de vimla af tryckfel o. s. v., utan arbetena äro alldeles charmant utförda och språket är väl behandladt. Detta visar sålunda alldeles tydligt, att man använder sig af svenska arbetare. Det är för öfrigt ett känt förhållande, att svenska arbetare eftersökas vid tyska tryckerier.

Att det icke är någon omöjlighet att till ganska stor skala uppdrifva tryckning af utländska böcker framgår dessutom däraf, att, såsom känt är, man i Tyskland uti stor omfattning trycker engelska böcker. De så kallade »Tauchnitz Editions» af engelska arbeten tryckas ju i så stor skala, att England rent af nödgats utfärda förbud mot införseln af dessa böcker.

Endast i fråga om sådana tryckalster, som kräfva stor skyndsamt, har man gifvetvis det påtagliga skydd, som utskottet här talar om, men hvad alla andra arbeten beträffar, där brådskan icke är stor, kan — det påstår jag med bestämdhet — den utländske

boktryckaren med stor framgång konkurrera med den svenske boktryckaren, tack vare de hos oss nu gällande tullbestämmelserna. Den svenske boktryckaren måste betala papperstull och tull på hvarje slags material för öfrigt, som han skall använda för ett arbete, från maskinen ända till färgen. Enligt tullstadgans bestämmelser få färdiga böcker införas tullfritt, ergo kan alldeles gifvet den utländske boktryckaren underbjuda den svenske med ett belopp, som alldeles säkert motsvarar papperstullen, ty det är ett faktiskt förhållande, att papperet utomlands ställer sig så pass mycket billigare än här i Sverige som just den tull, som vi här måste erlægga, åtminstone hvad beträffar det bästa papperet, det s. k. glacépapperet eller, som det på boktryckerispråket heter, perfektionspapperet.

Vår tulltaxas bestämmelser i detta afseende äro — som jag också framhållit i min motion — sådana, att det rent af förefaller, som om de vore enkom skrifna till skydd för, icke den svenske, utan den utlänske boktryckaren. Jag skall taga mig friheten att anföra ett par exempel härpå. Tulltaxan stadgar, att illustrationstryck, d. v. s. aftryck af klichéer, skall beläggas med en tull af 50 öre per kilo. Vill nu en person af någon anledning trycka illustrationerna till ett arbete utomlands för att sedermera i Sverige trycka den svenska texten, så kan nog detta mycket väl gå för sig, men han måste då betala en tull af 50 öre per kilo för den upplaga, som tages in, men om han däremot trycker boken i sin helhet i Tyskland, går den och äfven illustrationsupplagan in tullfritt, äfven om boken är bunden i de allra snyggaste och finaste band. Jag kan här visa ett prof på en dylik bok. I fråga om en annan art af trycksaker, som utföras på litografiska tryckerier, tillämpas åter i tulltaxan en fullkomligt motsatt princip. Det är kartarbeten, som jag här syftar på. Tulltaxan stadgar härom, att kartor, som innehålla svensk text, skola draga en tull af 1 krona 50 öre per kilo. I fråga om illustrationer stadgas — såsom jag nyss nämnde — att om de äro försedda med svensk text, äro de tullfria, men i fråga om kartor är det så, att om texten till dem är svensk, draga de tull, eljest icke. Dessa båda hvarandra i principen alldeles motsatta bestämmelser äro därjämte af den beskaffenhet, att de äro fullkomligt effektiva vis å vis den svenske boktryckaren och hindra honom att på något sätt draga fördel af dessa tullstadganden, medan däremot den utländske boktryckaren mycket lätt kan kringgå desamma. Han trycker nämligen kartan utan text, men i öfrigt alldeles färdig och klar och skickar sedan tillika klichéen med den svenska texten, och då går alltsammans tullfritt till Sverige, och sedan gör man här upplagan i ordning. Däremot lyckas icke något likartadt kringgående af bestämmelserna med afseende å tullen på en klichéaftrycksupplaga. Försök lär ha gjorts att till illustrationer, som man ansett fördelaktigt trycka utomlands och till hvilka texten tryckts inom landet, föra det tryckta svenska verket genom tullen samtidigt med illustrationsupplagan för att bevisa, det illustrationerna blott utgjorde en del

*Angående
tullfrihet för
tryckeripres-
sar m. m.
(Forts.)*

Angående
tullfrihet för
tryckeripres-
sar m. m.
(Forts.)

af ett tryckt verk, men detta försök resulterade icke i befrielse från tullafgiften. Generaltullstyrelsen har resolverat, att endast i det fall, att texten också är tryckt utomlands, får boken införas tullfritt.

Jag skulle kunna anföra en hel del andra dylika exempel, men jag vill icke trötta kammaren därmed.

Då jag därjämte är öfvertygad om att den fråga, jag nu bringat på tal, är af sådan beskaffenhet, att den mycket snart måste komma åter, skall jag, såsom jag nämnde i början af mitt anförande, icke göra något yrkande.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Angående
tullen å jute-
väf.

Punkten 3.

I motion n:o 165 hade herr *J. Bengtsson* i Bjärnalt föreslagit, att tullsatsen för oblekt och ofärgad säck- eller packväf af jute måtte höjas till 15 öre för kilogram, äfvensom i sammanhang härmed att det belopp, som, enligt hvad ofvan nämnts, för juteväfnad i vissa fall finge restitutionsvis beviljas, jämväl måtte höjas till 15 öre för kilogram.

Utskottet hemställde,

a) att Riksdagen, i anledning af herr Bengtssons förevarande motion, måtte besluta, att tullen å oblekt och ofärgad säck- eller packväf af jute skulle höjas till 13 öre för kilogram, och att i följd häraf rubriken n:o 726 i gällande tulltaxa skulle erhålla följande förändrade lydelse:

Väfnader:

jute-:

oblekt och ofärgad säck- eller packväf ... 1 kilogram 0: 13;

b) att, för den händelse utskottets under punkten a) här ofvan gjorda hemställan blefve af Riksdagen bifallen, Riksdagen jämväl måtte besluta, att den högre tullen skulle såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa utgöras från och med den 1 juli innevarande år; samt

c) att, vid bifall till hvad utskottet under punkten a) här ofvan hemställt, Riksdagen tillika måtte besluta, att det restitutionsbelopp för juteväfnad, hvarom förmäldes i § 9 punkten 2 af de vid tulltaxan fogade underrättelser, likaledes måtte, räknadt från och med den 1 januari 1906, höjas till 13 öre för kilogram, och att således nämnda punkt skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»2. Då juteväfnad, tillverkad i utlandet, användes till emballage vid utförsel sjöledes från stapelstad till utrikes ort, må för hvarje kilogram af väfnaden restitutionsvis af tullmedlen beviljas, därest utförseln ägt rum före den 1 januari 1906, ett belopp af 10 öre och

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

Det synes sålunda, som om den nu gällande tullen å dessa juteväfnader verkade helt och hållet som en skyddstull och som om intet skäl förefunnnes att öka denna tull.

Nu säges i motionen, att man har att vänta konkurrens från Tyskland i fråga om dessa väfnader, enär där åtskilliga fabriksbolag i denna bransch sammanslutit sig för att hålla gemensamma priser. Det förefaller dock märkvärdigt, att de svenska jutefabrikerna, som äfven ha förenat sig och gått så långt, att de hafva gemensamt försäljningskontor, kunna hafva något att anmärka gentemot de tyska fabrikererna. Det säges i motionen, att de tyska fabrikanterna kastat sin öfverproduktion på den svenska marknaden, men af hvad jag i det föregående anfört tyckes det, som om ingen fara i det fallet föreläge. Faran härvidlag är tydligen den, att om vi nu öka tullen å dessa juteväfnader, komma fabrikanterna i vårt land, som ju ha gemensam försäljning, att sätta upp varornas pris högst betydligt och sålunda beskatta den svenska allmänhet, som behöfver dessa varor. Sedermera blir det ju då för dem lättare att drifva upp sin produktion och sälja till utlandet för underpris, alldeles såsom tyskarne — enligt de svenska fabrikanternas utsago — ämna göra.

Då det icke kan vara skäl att gifva anledning till ett onaturligt ökad skydd åt den nu ifrågavarande industrien, anhåller jag, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Bengtsson i Bjärnalt: Herr talman! Gentemot de af bevillningsutskottet förebragta skälen för ifrågavarande enligt min tanke allt för lågt tillmätta tullförhöjning, ha reservanterna näppeligen anfört något motiv, ägnadt att öfvertyga om lämpligheten af den nuvarande tullsatsens bibehållande. Då reservanterna framhålla, att den nuvarande tullen utgör omkring 18 proc. af varans värde och sålunda enligt deras mening skulle vara rikligt tillmätt, förbise de helt och hållet, att den importvara, hvarom de här tala, framställs i utomeuropeiska länder för arbetspriser, med hvilka ingen konkurrens i den civiliserade världen är tänkbar. Vore således ock deras procenträkning fullkomligt rättvisande, hvilket den näppeligen får anses vara, skulle den icke med skäl kunna åberopas mot en tullförhöjning sådan som den föreslagna, sedan den inhemska industrien med nuvarande tullsatser befunnits icke kunna framställa sin produkt till ett pris, som på en gång möjliggör någorlunda skälig afkastning och någorlunda verksam konkurrens med utlandets billiga öfverproduktion.

Härutinnan vinna reservanterna icke något stöd af det andra motiv, de anföra, eller att nettoimporten skulle vara så ringa i jämförelse med den inhemska tillverkningen. Frånser jag, att en bland de största förbrukare af juteväf, trämasseindustrien för export, i följd af bestämmelserna om tullrestitution icke har anledning anlita de svenska fabrikanterna, så står det dock fast, att den svenska jute-

industrien hittills kunnat hålla den inhemska marknaden allenast genom att sälja sin vara för priser, ungefärligen jämförliga med dem, som betingas för den utländska, ytterligt billigt framställda öfverproduktionen.

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts).*

Men på detta sätt och under dessa lifsvillkor har den svenska juteindustrien oafbrutet måst arbeta med underskott; i längden kan det icke fortsätta så, utan den stund kommer, ja, är redan kommen, då det måste bli beroende af Riksdagens beslut, om fortsatt tillvaro i vårt land skall medgifvas juteindustrien, eller om den skall dömas att försvinna, sedan den enligt reservanternas mening »riktligt tillmätta» tullen visat sig aldeles ur stånd att skydda dess existens.

Jag vågar, herr talman, beteckna det som olyckligt, om juteindustrien skulle förlora den hemortsrätt, den vunnit i vårt land. I den valkrets, jag representerar, finnes en jutefabrik, och jag har varit i tillfälle att betrakta dess betydelse på nära håll. Jag har sett en plats, förut bebodd af några tiotal med armodet kämpande människor, under inflytandet af denna industri förvandlas till ett blomstrande samhälle med närmare 3,000 än 2,000 invånare; jag har sett en vidsträckt ort, som förut räknades till sitt läns fattigaste, vinna ett verkligt välstånd genom möjligheten att hos industrisamhället finna förmånlig och bekväm afsättning för sina alster, samtidigt som äfven på mångahanda andra sätt tillfällena till arbetsförtjänst kommo bygden till godo. Jag har sett jordvärdet af sådana grunder stiga i hela socknar, men jag har ock sett den allmänna oro, som i en sådan bygd uppstått vid ryktet, att den industri, som blifvit en källa till blomstring för hela orten, måhända kunde nödgas upphöra med sin drift på grund af en för densamma ogynnsam och olycklig tullagstiftning.

Med en erfarenhet sådan den jag skildrat, kan jag endast på det varmaste anhålla, att denna kammare ville behjerta den sak, jag lagt fram för dess bepröfvande. Huru väl behöflig den af mig föreslagna tullförhöjningen från 10 till 15 öre än vore, skall jag emellertid, herr talman, då äfven den af bevillningsutskottet föreslagna tullsatsen innebär en verksam, om än i mindre grad verksam hjälp, tillåta mig att yrka bifall till utskottets förslag i den föreliggande punkten.

Herr Thorsson: Den ärade motionären anförde, att i hans valkrets existerade ett blomstrande industrisamhälle, som, för den händelse Riksdagen ej skulle bifalla de af honom framställda önskingarne, snart skulle gå sin undergång till mötes. Jag har blifvit välsignad icke med ett litet, utan med ett stort häfte, afseende det industrisamhälle, som jag förmodar, att den ärade talaren åsyftade. Däri finnes en tabell, som visar, hvilken storartad utveckling detta industrisamhälle genomgått under en följd af år. Och jag får säga, att det skulle förvåna mig, om under »tryckande» omständigheter ett industrisamhälle skulle kunnat utveckla sig på sådant sätt, som

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

det här angifvits. År 1890 tillverkades det 2,433,521 meter säckväf och år 1903 6,755,731 meter. Det förefaller mig icke vara så dåligt att af en enda vara kunna rent af tredubbla produktionen. Detta visar icke, att industrien är stadd i tillbakagång. Det har visserligen af motionären samt uti bevillningsutskottets motivering framhållits, att importen har stigit; men har importen och tillverkningen stigit på samma gång, så kan jag ej förstå annat än att den allmänna välmågan ökats, d. v. s. konsumtionen inom landet har stigit, då man trots den ökade importen har kunnat öka tillverkningen.

Under ropet på tullar för att skydda än den ena, än den andra näringen säges ofta: »Sverige åt svenskarne.» Å detta häftes första sida erkänner grundaren af företaget, att *åtskilligt tyskt kapital* nedlagts i denna verksamhetsgren. Motionären jämrar sig öfver den tyska konkurrensen och vill därför hafva tull för att skydda denna industri mot import från de tyska fabrikerne. Jag kan ej förstå annat, än att man här vill skapa en tull för att skydda tyskt kapital mot tysk import.

Men det är icke blott tyskt kapital, som här slagit sig ned, utan arbetarstammen är också åtskilligt uppblandad. För några år sedan inträffade en konflikt vid det antydda etablissemnet. Då afskedade man svenska arbetare och införsoref ungerska och finska. I häftet här säges, att nu sysselsättes ett tusental arbetare och utbetalas en årlig aflöning af omkring 450,000 kr. Jag förmodar, att man då icke blott räknar de vanliga arbetarne, utan att man äfven här räknat med förmän och andra personer, som man gärna vill räkna till arbetarne, när det gäller att precisera löneutbetalningarne. Jag har i mitt stilla sinne räknat ut, att genomsnittslönen pr år skulle vara 450 kronor. Man kan då åtminstone icke säga, att uppskrufvade arbetslöner hindrat denna näringsgren att slå sig fram här i landet.

Sedan skall jag be att med anledning af den senaste delen af den ärade motionärens anförande, däri han sade, att här vuxit upp ett så blomstrande samhälle, få anföras ett par saker till. Bolaget har i det här häftet omtalat, att det låtit inreda snygga, sunda och trefliga arbetarbostäder, men här har jag en liten aflöningslapp, som visar, att af en arbeterska, som bor i en sådan bostad under 14 dagar, tages 1 kr. 50 öre i hyra. Detta är alltså 75 öre i veckan; och räknar man, att det bor mer än en i rummet, hvilket antagligen är fallet, får bolaget säkerligen skäligen ersättning för de nedlagda kostnaderna för dessa arbetarbostäder.

Sedan anføres äfven i häftet, att bolaget låtit arbetarne få half sjukhjälp, utan att dessa därtill bidragit, d. v. s. att arbetarne bidraga med hälften och bolaget med hälften. Såvidt jag kan finna af en lönesedel, som jag har här, drager man af 2 proc. till sjukkassan, och med vetskap om att arbetarstammen går upp till omkring 1,000 personer med 450,000 kronor i årsaflöning, inser man, att det är med ganska minimalt belopp, som bolaget bidrager till sjukkassan. Den får nog i stället hufvudsakligen bestå på arbetarnes tillskott.

En annan sak, som synnerligen slagit mig, är den, att detta bolag, som nu kräver statens ytterligare bistånd i form af ökad tull för sin existens, nekar sina arbetare rätten att tillhöra någon organisation. Det har nämligen i arbetsreglementet en §, som förra året i augusti uppspikades i arbetslokalerna, därför att några arbetare funderade på att bilda en fackförening, och denna § lyder på följande sätt: »På förekommen anledning erinras arbetarne om, att § 1 i arbetsreglementet, hvilket godkänts af våra nuvarande samtliga arbetare, har följande lydelse: Hvar och en, som antager arbete hos Skandinaviska Jutespinneriet i Oskarsström, förbinder sig därvid att icke tillhöra någon fackförening, eller någon annan förening, som strider emot bolagsstyrelsens intresse. Hvar och en, som gör öfverträdelse häruti, erhåller afsked från fabriken utan uppsägning.»

Kunde någon människa inbilla mig, att vårt land ginge en lycklig tid till mötes, om vi blott hade stora industriella anläggningar och utpinade arbetare, så skulle jag vara med att instämma i den här föreslagna tullförhöjningen; men som jag hyser den uppfattningen, att landets välfärd beror icke endast på att det finnes stora industriella anläggningar, utan äfven därpå, att dessa anläggningar lämna till arbetarne en skälig ersättning för det utförda arbetet, så vill jag ej vara med om denna förhöjning. Ty jag anser, att detta bolag, som skulle få till hälften ökad statsskydd, icke gjort sig förtjänt däraf. Det är ju naturligt, att på en arbetsplats med ett tusental arbetare dessa stå maktlösa gentemot ett mäktigt bolag, om de på grund af en sådan § ej kunna få sammansluta sig för att tillvarataga sina intressen. Och ett bolag, som använder sådana vapen i den ekonomiska kampen, bör ej anses berättigadt till understöd från statens sida.

Såsom ytterligare bevis på sanningen af hvad jag anfört, ber jag att få meddela ännu ett exempel. Det klagades från de finska arbetarskorna hos de finska polismyndigheterna öfver inhuman behandling af arbetarne på denna arbetsplats. Konungens befallningshafvande i Hallands län kände sig med anledning däraf föranlåten att genom kronolänsmannen på orten låta företaga en officiell undersökning. Och i rapporten från denna undersökning heter det på följande sätt: »Af undersökningen synes framgå, att timlönen för de finska arbetarskorna, liksom för de med dem likställda svenskorna, är så låg, att den endast med ytterligaste sparsamhet anses kunna räcka till nödortfigt uppehälle». Längre ned säges i samma rapport: »Någon direkt nöd eller iögonenfallande brist har icke varit rådande hos de finska arbetarskorna.» Att det i en officiell rapport kan förekomma ett sådant indirekt erkännande af den usla ställning, som den största gruppen af arbetare har att släpa sig fram uti, är ytterligare bevis på, att icke denna industri, som så behandlar sitt folk, är berättigad till ytterligare understöd från statens sida, hvarför jag, herr talman, ber att få yrka afslag å utskottets hemställan i denna punkt.

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

*Angående
tullen å jute-
väf.*
(Forts.)

Herr Höjer: Till de skäl, som af min ärade vän, herr Brodin, för en stund sedan anfördes mot såväl motionen som utskottets betänkande, skall jag be att få ytterligare lägga några.

Jag vill icke säga, att den motion, som den ärade representanten från Halland burit fram, är omotiverad i den betydelse, att den skulle sakna motivering. Tvärtom är den åtföljd af en enligt min tanke ganska lång motivering, och denna blir ännu längre, om man därtill lägger — och det kan man med skäl göra — de skäl, som anföras i en promemoria, hvilken blifvit mig och öfriga ledamöter af bevillningsutskottet tillställd och som är undertecknad af disponenten för det skandinaviska jutespinneriet och väfveriet i Oskarsström. Men de skäl, som såväl i motionen som i denna promemoria anförts, äro icke enligt min uppfattning ägnade att rubba den ståndpunkt, som de af kammarens ledamöter intogo, hvilka vid den förra riksdagen talade och voterade mot en likartad motion. De skäl, som i motionen anförts, voro underkastade debatt i bevillningsutskottet redan för ett år sedan, och flera af de skälen bemöttes redan under förra riksdagen och de ha, synes det mig, ej legat till sig sedan dess.

Det hufvudskäl, som då anfördes, var konkurrensen dels från Tyskland, dels — och det framför allt — från Indien. Men konkurrensen från Tyskland har ej under det sista året varit större än under år 1903, då resultatet af denna konkurrens förelåg för pröfning och bedömande af 1904 års Riksdag. Man skall ej, synes det mig, fästa sig vid alldeles nakna siffror. Det är odisputabelt, att importen af juteväf och jutesäckar vuxit — i afseende å säckarna ganska betydligt — ifrån år 1902 till 1903. Men jag säger med afseende på denna ökning för år 1903, hvad jag sade vid förra riksdagen, att, om vi sträcka ut granskningen till den ökning, som fortfarit under år 1904, så har den icke syntts på det allra ringaste sätt afskräckande.

Mina herrar, hvad betyder importen af jutesäckar — låt vara att den sättes till 350,000 eller 400,000 stycken på ett år — när ett enda kvarnbolag, visserligen ett af de stora bolagen, här i Stockholm årligen konsumerar 600,000 säckar! Hela denna import — den må nu komma från Tyskland eller från Indien — på vare sig 3 eller 400,000 säckar, är en försvinnande del af hela Sveriges årliga säckkonsumtion. Det är mig alldeles omöjligt att tro, att en så relativt ringa import skall kunna utöfva något så särdeles deprimerande inflytande med afseende på själfva prisen. Hvad beträffar särskildt den tyska konkurrens, som den ärade motionären berör i sin motion, är det väl att märka, att man därvidlag icke får rätta sig efter importsiffrorna, sådana de föreligga i de statistiska tabellerna. Där står det t. ex., att under år 1903 infördes öfver Tyskland jutesäckar till en kvantitet af nära 150,000 kilogram. Hur var det med importen för år 1903? Därmed förhöll det sig så, som man funnit genom en mycket noggrann undersökning, att af den importen var

det icke mindre än 100,000 kilogram säckar, som gingo transito öfver Hamburg och som aldrig någonsin voro utgångna från en tysk fabrik. De där importsiffrorna skall man därför bedöma med en viss skärpa, innan man rättar sig efter dem.

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

Vidare har motionären talat om de under sista åren alltmer nedgående priserna på såväl juteväf som jutesäckar. Denna sänkning af priset vågar jag på det bestämdaste bestrida. Det är sant, att de sjönko ifrån år 1900 till år 1902. År 1902 stod priset mycket lågt. För år 1903 och 1904 är priset på juteväf, och i följd därpå på jutesäckar, afgjort högre, än det var 1902. För att få reda därpå har jag besökt två af de stora stockholmska kvarnbolagens hufvudkontor och låtit mig förevisas orderkopiorna från både 1903 och 1904. Då befanns det, att priset för säckar af samma kvalitét för båda åren och vid båda dessa bolag, under hela år 1903 och hela år 1904, var 42 öre per säck för det ena bolaget och 41 öre för säck för det andra. Det var priset vid en leverans af 300,000 säckar för hvardera bolaget. Året förut var priset, enligt de underrättelser, som jag för det året erhållit, nere i 38 $\frac{1}{2}$ och 39 öre. Således var det en stegring från 1902 till 1903.

Härtill kommer en annan omständighet. Det ena af kvarnbolagen erhöi i förra veckan en offert på leverans af jutesäckar från en af de förnämsta firmorna i Dundee. Det lägsta pris, denna firma ville gå in på för den kvalitét, som kvarnbolaget behöfde och för en kvantitet af 2- till 300,000 säckar, var 45 öre per säck, således en stegring af 3 öre sedan 1904 på våren. I min närvaro telegraferade man då ifrån berörda bolags kontor till jutefabriken i Södertälje för att höra dess priser; det var i förrgår. Därpå svarade fabriken i Södertälje, att lägsta priset var 47 öre, med anförande, att konjunkturen voro i stigande. Således, det där talet af motionären om de alltmera sjunkande priserna begriper jag, uppriktigt sagdt, icke.

Slutligen, mina herrar, är att märka, att priset på juteväf, och i följd därpå på jutesäckar, i främsta rummet icke beror på konkurrens af fabrikerna, vare sig i Tyskland eller Indien, utan helt enkelt på utsikterna för eller utfallet af juteskörden i Indien, således utfallet af skörden af den råvara, som fabrikerna behöfva; och den kan högst betydligt variera. Till följd af upplysningar, som meddelats mig från sakkunnigt håll, är det så med denna vara, att den är en spekulationsvara, hvars priser på jämförelsevis kort tid betydligt kunna variera. När för närvarande prisen odisputabelt äro i uppgående, och då den skyddstull, som finnes, i allt fall, åtminstone efter ett pris af t. ex. 42 öre per säck, som det var 1903 och 1904, belöper sig till dryga 20 procent, synes det mig, att för tillfället är talet om en så väsentlig höjning af tullen som från 10 till 13 öre, eller, som motionären vill, till minst 15 öre — det talet är åtminstone alldeles för tidigt väckt. Jag anhåller, herr talman, om afslag å utskottets be-
tänkande och bifall till reservationen.

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

Herr Nordström i Höglunda: Herr talman, mina herrar! Den ärade representanten på gäffebänken frågade, om någonting hade inträffat, som kunde motivera en tullförhöjning af 3 öre för kilogram. Jag tror verkligen, att ett sådant förhållande förefinnes. Det är nämligen allmänt känt, att fabrikationen af juteväf i Indien ökas i en kolossal skala och öfversvämmar den gamla världen med sina produkter. Då man vet, att arbetarne där ute betalas med $\frac{1}{3}$, kanske $\frac{1}{4}$ af hvad europeiska arbetare ha, må man kunna förstå med hvilka svårigheter våra jutefabriker hafva att kämpa.

Det är likväl en svensk handtering, och det är tusentals personer, som bero af denna tillverkning. Jag är lifligt öfvertygad om att, till följd af den alltjämt stigande konkurrensen, priset på juteväf icke skall höjas med 1 öre, ifall dessa 3 öre beviljas.

Man bör väl se till, att de, som nedlagt kostnader, arbete och omtanke på dessa dyrbara anläggningar, också skola kunna existera. Därför tror jag, att det är välbetänkt, om utskottets förslag bifalles.

Hvad beträffar herr Thorssons anmärkning rörande arbetarnes behandling, kan det nog vara ledsamt för herrar socialister, att de ännu icke fått göra intrång där nere, men jag tror, att arbetarne vid Oscarsström kunna tacka Gud för att de icke äro så hundsbotterade af socialisterna!

Herr talman, jag anhåller om bifall till bevillningsutskottets hemställan i förevarande punkt.

Herr Biesert: Herr talman, mina herrar! Då jag är tämligen stor förbrukare af juteväf och till följd däraf torde få anses äga någon erfarenhet rörande handeln med juteväf, har jag begärt ordet för att lämna några faktiska upplysningar. Innan jag ger dessa upplysningar, ber jag dock att få säga, att min åsikt är den, att då vi fått ett sådant skyddssystem, som nu råder här i landet, har man skyldighet att se till och noga afväga hvarje artikels tullsats. Det går icke an att utan vidare säga, »jag är frihandlare: jag kan därför icke vara med om den eller den tullsatsen.» Man måste enligt mitt förmenande, om man skall kunna verka något för att detta tullskyddssystem skall arbeta utan skada, se till, att tullsatserna blifva så jämnt och riktigt afvägda som möjligt. Därvid har man att först och främst se till, huruvida den industri, det är fråga om, är för landet naturlig, huruvida den har sådana förutsättningar, att man kan hafva hopp om att den en gång skall kunna stå stark och säker på egna fötter. Enligt mitt förmenande är detta icke förhållandet med juteindustrien i Sverige. Jag skall icke trötta herrarne med att gå in därpå, ty det spelar för denna fråga endast en underordnad roll för mig. Äfven om jag vore öfvertygad, att denna juteväfnadsindustri vore en för landet naturlig näring, kan jag icke gå med på den föreslagna förhöjningen, och detta hufvudsakligen af de skäl, som herr Höjer anförde, nämligen att de upplysningar, som lämnats i såväl motionen som utskottets betänkande rörande det stora

prisfallet på varan, icke äro fullt öfverensstämmande med verkliga förhållandet.

Jag var hemma i förra veckan och såg igenom mina orderböcker sedan år 1897 för att taga reda på, hur det förhöll sig med detta prisfall, och jag har här ett extrakt ur dem för den sorts juteväf, jag använder såsom emballage vid export af trämassa och papper. Noteringarna äro satta fritt å vagn i Göteborg och reducerade till öre per kvadratmeter väf för 7 oz vara, d. v. s. hvad som väger cirka 200 gram per kvadratmeter.

Innan jag läser upp dessa siffror, vill jag säga, att för sådan vara, som jag köper, åtnjuter jag rättighet att begära restitution vid export, om nämligen jag köper utländsk vara. Detta är nu icke fallet, utan den juteväf, jag köpt i många år, har varit från inländska fabriker. Till följd af den restitutionsrätt, man har vid export, hafva dessa varit tvungna att hålla samma notering, som noteras från den stora hufvudorten för juteväfnadsindustrien, nämligen Dundee i Skottland. Man har endast kunnat tillägga några få tiondedels öre, svarande mot kostnaden för tullbevakningen i och för restitutionens erhållande.

Nu går jag, herr talman, att läsa upp dessa siffror. Det är de priser, jag enligt mina böcker har betalt för juteväf.

I augusti 1897.....	10,4	öre	pr	kvm.
» maj 1899.....	10,7	»	»	»
» juli 1900.....	12,7	»	»	»
» februari 1901.....	12,7	»	»	»
» oktober 1901.....	11,9	»	»	»
» november 1901.....	12,7	»	»	»
» » (senare).....	11,4	»	»	»
» juli 1903.....	12,6	»	»	»
» mars 1904.....	12,6	»	»	»
» oktober 1904.....	12,5	»	»	»

Jag vill fråga: kan någon med skäl påstå, att det här föreligger annat än vanliga och fullt förklarliga prisfluktuationer. Att tala om en prissänkning sådan, att här är fara för industriens fortbestånd, synes mig icke fullt riktigt, lindrigast sagdt.

Jag skall be att få lämna en annan upplysning till förklaring af dessa siffror. Någon kanske skulle säga: att siffrorna för senare åren äro så pass höga, det beror på herr Biesert själf, att han icke passat på, att han köpt på olämpliga tider o. d. Till svar på en dylik invändning ber jag att få nämna, att juteväfnad är underkastad ganska väsentliga prisfluktuationer, i allmänhet mycket större, än de af mig upplästa siffrorna utvisa. Den, som är stor förbrukare af juteväfnad, måste därför, med kännedom och erfarenhet af att en prisförhöjning, lika litet som låga pris, aldrig varar länge, se till att köpa för lång tid framåt på leverans, då priset är någorlunda normalt. Det är därför siffrorna variera så jämförelsevis litet. Skulle

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

jag hafva läst upp för herrarna de verkliga noteringarna månad efter månad, skulle fluktuationerna visat sig betydligt större. Men med det system, jag följer och nästan alla andra, som köpa juteväfnad, gifva dessa siffror en tydlig bild, i stort sedt, af priserna från 1897. De lägsta priserna i det af mig meddelade extrakt äro för 1897 och 1899, det högsta för 1901 och därefter 1904.

Jag anser, herr talman, att med sådana siffror för handen jag icke har rättighet att biträda utskottets hemställan. Jag anser tvärtom, att talet om den våldsamma prissänkning och den stora konkurrens, som helt och hållet utgör grunden för motionärens och utskottets hemställan, icke är berättigadt, hvarför jag yrkar afslag å utskottets förslag och bifall till den reservation, som går ut på, att nuvarande tullsatsen å juteväfnad bibehålles oförändrad.

Herr Bromée i Billsta: Herr talman! Jag har icke varit i tillfälle att inom utskottet deltaga i den slutliga behandlingen af denna fråga. Jag skall därför be att få till protokollet antecknad, att jag icke kan gilla det slut, hvartill majoriteten inom utskottet kommit. Jag anser nämligen, att ett ökadt tullskydd på juteväfnad icke kan vara berättigadt, då tullskyddet redan nu utgör 18 % af varans värde. Det kan icke heller vara nödigt för att hindra importen, då importen icke uppgår till fullt $5\frac{1}{2}$ % af den inhemska tillverkningen. Endast dessa skäl äro för mig afgörande, så att om jag varit i tillfälle att deltaga i utskottets behandling af denna fråga, skulle jag ovillkorligen hafva röstat emot det föreliggande förslaget om tullförhöjning.

Jag skall i korthet, herr talman, be att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Lindblad: Herr talman! Jag skall be att till en början få konstatera, att det är ovanligt få tullmotioner, som föreligga till Riksdagens afgörande i år, och det är med sann tillfredsställelse, jag hälsar detta förhållande, i synnerhet om det skulle visa, att vår industri och våra näringar befinna sig i så blomstrande tillstånd, att icke något vidare i den vägen vore att önska. Emellertid kan jag icke invägga mig i denna förhoppning, utan jag är öfvertygad, att när herrarna en gång få se, till hvilka resultat de tyska tullförhöjningarna kommit, då skall det blifva en annan låt från vår industri. Jag ber emellertid, som sagdt, att få med tillfredsställelse hälsa det nuvarande lugnet, och det vore mig kärt, om man kunde slippa ifrån flera tullmotioner.

Den nu föreliggande motionen är en gammal bekant, och vi måste erkänna, att den begäran, som motionären tillåtit sig framställa, är mycket blygsam. Att vilja höja tullen från 10 till 13 öre pr kg. är ju en ganska moderat begäran, det tror jag vi allesammans kunna vara öfverens om; det gäller sannerligen inga halsbrytande saker, detta.

Det är därjämte att märka, att denna bön kommit från en industri, som sedan gammalt lider af svaghet. Det är icke något missförhållande från i går, utan det är en gammal känd sak, att våra jutefabriker, alltsedan de blefvo här hemmastadda, arbetat under tryckta förhållanden. Och det är icke att undra på, mina herrar. Ty om vi vilja, att det skall finnas *system* i tulltaxan, så är det icke rimligt, att man skyddar en industri sådan som linneväfnadsindustrien med en tull, motsvarande ungefär 25 % af värdet och bomullsindustrien med kanske lika hög tull, men när herrarna komma till juteväfnadsindustrien, då säga herrarna: »nej, vi vilja icke vara med om något sådant. Vi kunna möjligen godkänna en tull af 15 % af värdet, hvad angår den billigaste sorten». Men beträffande de bättre och dyrare sorterna vill man icke gå ens så långt; detta är icke rätt. Jag ber att få påvisa, att kammaren denna dag varit med om att besluta en tullsats, som utgör 25 eller 30 % af värdet. Den tullmotion, som det då gällde, gick förbi mycket obemärkt och stilla och utan anmärkning. Både i bevillningsutskottet och här i kammaren voro herrarna ense om, att smärgelfabrikationen behöfde en tull af omkring 25—30 % af medelvärdet. Men det är väl att märka, att därvidlag var det fråga om endast *en* fabrik. Och då man nu senare talat om möjligheten, att de fyra jutefabriker, som för närvarande finnas i vårt land, redan hafva sammanslutit sig eller komma att sammansluta sig till en ring, om den nu föreslagna tullförhöjningen ginge igenom, får man icke förglömma, att detta i långt högre grad redan gäller med afseende på smärgelindustrien, där det icke finnes mer än en enda fabrik inom landet och där således icke någon konkurrens kan förekomma. Hvad herrarna i det afseendet voterat, eller en tull af 25 till 30 % till skydd för smärgelfabrikationen, kommer således denna fabrikation till godo oakortadt.

Nu tror jag icke, att vi kunna instämma med en föregående talare, herr Biesert, då han sade, att dessa tre ören kunde lända till stor nackdel för vissa industrier, d. v. s. pappers- och trämassetillverkningarne. De flesta af våra trämassfabriker exportera ju sina tillverkningar, och de ha på grund af rätten till tullrestitution möjlighet att hålla sig till utländsk juteväf, då de vid utförsel återbekomma hvad de erlagt i tull. Det återstår således endast de fabriker, som sälja sina varor inom landet. Men då är att märka, att pappersindustrien är skyddad med en tull af 10 till 20 öre pr kg. Och när vi finna en industri, som redan är i åtnjutande af ett godt tullskydd, tror jag, att vi icke böra ställa oss på den ståndpunkten, att vi anse denna industri fortfarande böra behålla detta skydd utan någon som helst inskränkning, om det än gäller att bereda ett helt obetydligt förbättradt tullskydd åt en annan industri, som många års erfarenhet visat vara däraf i behof.

Nu skola herrarna säga: Men icke hjälpa de här tre örena dessa fabriker. Det förekommer så liten import af denna artikel, och detta visar, att importen icke är ruinerande för fabrikerna. Ja,

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

mina herrar, det är väl att märka, att sedan dessa fabriker en gång kommit till stånd — det är enligt motionärens uppgift 8 millioner kronor, som de nedlagt i fabriksanläggningar, och de sysselsätta en massa folk — kan man väl förstå, att dessa fabriker äro nödsakade att hålla verksamheten i gång, äfven om det måste ske, jag vill icke säga, till ruinerande pris, men dock till pris utan all förtjänst. Det är däri, man har att söka förklaringen till, att vi här i landet icke ha en så enorm import af juteväfnad. Herr Brodin har nyss sagt: den importen har ingen betydelse, den utgör endast något öfver 5 % af hela den inhemska fabrikationen. Men importen utöfvar lika fullt *inflytande på priserna*. Fabrikerna måste för att lefva och hålla fabrikerna i verksamhet sänka sig till dessa *priser utan förtjänst*, hvarom jag nyss talat. Då förstå vi, att fabrikerna ha en mycket svag ställning, och de kunna icke få någon bättre ställning, med mindre än att man söker att mota denna import, den må vara stor eller liten, och samtidigt äfven unnar våra fabriker något mera än själfkostnadspriset.

Nu har man äfven sagt, att sedan förra riksdagen ingenting nytt i denna fråga inträffat. Då vill jag hänvisa till sidan 16 i utskottets betänkande, där utskottet ansett sig skyldigt att meddela, hvilka tullsatsar å juteväfnad äro rådande i tyska riket. Där utgår tullen för enkla, simpla kvalitéter med 12—36 pfenninge för kg. och å de dyrbarare tillverkningarne med 60 pfenninge för kg.

I stället hafva vi en tullsats å juteväfnad, som går upp till 40 öre pr kg. för de allra finaste kvalitéterna. Men det är de billigare sorterna, som hittills icke ansetts kräfvat högre skydd än 10 öre pr kg.

Nu vet jag icke, om det här omnämnts, att det finnes kvarnar i vårt land, som finna med sin fördel förenligt att hålla sig till den dyrbarare juteväfnaden, d. v. s. använda säckar, inväfdade med en blå rand. Det är förmodligen för att visa, att varan kommer från en viss kvarn, som sålunda lätt igenkännes! Men på grund af den inslagna blå randen draga dylika säckar den högsta möjliga tull, eller 40 öre pr kg. När det finnes kvarnar i vårt land, som finna med sin fördel förenligt att använda så mycket dyrbarare säckar, som, om de importerar, draga en tull af 40 öre pr kg., då är det mycket märkvärdigt, att andra kvarnar komma och säga: vi kunna icke betala en tull å juteväfnad, som skulle höjas från 10 till 13 öre för kg. Tro herrarna, att detta påstående är grundadt på verkliga förhållanden? Jag för min del anser det oblygt och orätt, att, då en industri är så väl skyddad af tullar som vår kvarnindustri, denna industris målsmän säga, att de icke kunna vara med om och godkänna de upprepade framställningar, som komma från en annan industri, och i hvilka det heter: vi behöfvat något bättre skydd, än hittills oss medgifvits. Vi skola vara så moderata som möjligt, vi skola stanna vid 15 öre eller, såsom utskottet förordar, 13 öre pr kg. Jag för min del kan icke godkänna kvarnägarnes eller pappersfabrikanternas resonemang. Jag måste för mitt samvetes skull böja mig för

hvad erfarenheten visat, och jag kan icke stå till svars med, att den ena industrien är fullt skyddad genom tull, men den andra, som är beroende af denna, icke får det måttliga skydd, som är rättvist och billigt.

Hvad betyder nu för kvarnägarna denna förhöjning af tre öre? Jo den betyder, om man räknar högt, att kvarnägarna för en säck, som väger 600 gram, skulle få betala en prisförhöjning af 1,8 öre, hvilket utgör det ökade tullskyddet för en säck. Men nu är det att märka, att i regel fabrikanten icke kan utnyttja hela tullskyddet, utan måste stanna litet nedanför för att få sälja, ty om han ökar på varans pris med tullens hela belopp, då kommer utläningen emellan och fabrikanten får sitta hemma och se på. Jag tror icke, att herrarne, som förmodligen vilja skydda, om icke det inhemska arbetet, så åtminstone de inhemska arbetarna, icke i längden kunna intaga en afvisande ståndpunkt. Ty, sanna mina ord, herrarna slippa icke denna tullmotion, så vida vi vilja, att juteindustrien skall få leva i vårt land. Det är precis på samma sätt med denna industri som med bomulls- och linneväfnadsindustrien, att när den en gång kommit in i vårt land, få vi icke släppa den, ty den lämnar arbete åt så många personer, och fabrikationen behöfves inom vårt eget land.

Nu har jag redan sagt, att det är egentligen kvarnägarna, som protestera mot den förhöjda säcktullen, och vi skola icke inbilla oss, att det är landtbrukaren, som får betala det hela, ty landtbrukaren han håller sig till en mycket dyrare kvalitet. Han är icke nöjd med säckar, som väga 600 gram, utan han vill ha en tyngre och mera dyrbar kvalitet, som kostar 80 à 85 öre per styck och som väger omkring 1 kg. Och då återförsäljaren här tar brorslotten af förtjänsten, så spelar det just ingen roll, att priset fördyras 2—3 öre genom högre tull. Landtbrukaren kan dessutom hålla sig till de något dyrare, men vida slitbarare buldansäckarne. Ty trots att dessa säckar — om de importeras — ha ett tullskydd af 28 öre per säck, kunna de dock erhållas till ett pris af 1 krona och 10 öre per styck.

Nu har herr Brodin sökt framhålla, att tullförhöjningen vore alldeles orimlig, ty om vi följa det pris, som angifves i den officiella statistiken, så finna vi, att denna vara, *juteväfnad*, icke är beräknad till mera än 55 öre per kg. Mycket riktigt, det är det pris, som tullstyrelsen funnit lämpligt sätta på densamma. Men om vi utsträcka våra forskningar till nästa kolumn, så se herrarne, att *säckarnes* värde är beräknadt till 1 krona 10 öre per kg. Sålunda få vi lof att medge, att det rör sig dels om 55 öre per kg., dels om 1 krona 10 öre per kg., och då få vi icke räkna med det allra billigaste priset blott, utan vi få gå till väga i fråga om den här tullen på samma sätt som när det gällde tull å smärgelduk: vi få lof att hålla oss till ett *medelpris*, och om vi detta göra, är det icke alls orimligt att medge en tull af 13 öre per kg.

Äfven från socialistiskt håll har nu kommit invändning mot att bevilja tullförhöjning för denna fabrikation. Jag finner det mycket

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

förklarligt, att socialisterna icke äro nöjda med de förhållanden, som råda vid Oscarsström, ty där är nog från socialistisk synpunkt ett och annat att anmärka. Enligt hvad mig berättats, skulle nämligen där icke *tålas några socialister*, och då finner jag det naturligt, att ifrån det hållet en röst höjes, som protesterar mot att man genom en billig tullförhöjning åtminstone sätter denna och de tre andra fabriker i stånd att betala skälig lön åt sina arbetare. Nu har sagts, att afsikten med tullförhöjningen vore att bereda kapitalistintresset ökad vinst. Men jag protesterar däremot, ty meningen har endast varit att hålla fabriker vid makt, så att de fortfarande må kunna ge arbetarne en sådan lön, som fabrikanterna anse skälig. Jag tror därför icke det är rätt att flytta ansvaret öfver på »kapitalistintresset», ty det är icke fråga om att tillföra detta någon oberättigad vinst. Den, som litet grand satt sig in i dessa förhållanden, vet, att dessa fabriker under en följd af år arbetat under mycket tryckta förhållanden. De ha i allmänhet icke utdelat någon vinst alls; vissa år har utdelningen varit 3, kanske någon gång högst 5 $\frac{1}{2}$ %, men man kan icke påvisa några oskäligen utdelningar. En föregående talare framhöll inom utskottet, att det berodde nog på bristande affärsledning. Men då vill jag säga, att man får icke i evighet framhålla, att det har begåtts synder i forna tider, utan när vi nu se, att affären inrättats efter mera moderna principer, skola vi icke tänka på allt hvad som varit, utan på det närvarande och döma därefter. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman, mina herrar! Jag behöfver icke tala om, att tullskyddssystemet har en synnerligen skicklig advokat i den föregående talaren. Han har många strängar på sin lyra. Han spelar med socialister, kvarnägare och smärgelfabriker, och alla bli af honom behandlade på lämpligt sätt, för att herrarne skola få den föreställningen, att här föreligger den enklaste rättvisa. Han förstår äfven att lägga sina ord, då han skall spela på känsloträngar — och det var väl talet om socialisterna afsedt att göra. Jag tror dock icke, att Andra Kammaren är så ovan vid dessa försök, att den skall låta narra sig af dem. Jag tror, att kammaren skall se på realiteten och icke på dessa snedsprång. Då talaren till exempel vill rida upp på de förtjänster, kvarnägarna skulle ha på det nu rådande tullsystemet, så är väl det enklaste svaret icke det: därför att de ha för mycket, skola vi höja tullen på juteväf, utan att man skall sänka tullen på den malda spannmålen. Det är gifvetvis det riktiga svaret.

Talaren sade, att det var en synnerligen blygsam begäran motionären framkommit med. Ja, det kan ju vara en smaksak hvad som är blygsamt och icke blygsamt. Jag vill icke säga, att motionären är tillräckligt inne i dessa förhållanden, för att han skulle kunna framställa en personligen oblyg begäran, men de, som drifvit fram honom, tror jag man kan misstänka för något dylikt.

Jag tror, att om man tar hänsyn till uppgifter, som här lämnats af herr Biesért rörande prisen, och jämför dessa med å ena sidan den import, som förekommer, och å andra sidan den konsumtion af varan, som äger rum, så skall man kunna komma till det alldeles ojäfaktiga resultat, att här icke föreligger något behof att höja tullen. Jag tror, att reservanterna här ha visat, att importen jämförd med förbrukningen inom landet är en ren obetydlighet. Nu erkänner jag, att det möjligtvis skulle kunna sägas, om vi icke fått de af herr Biesért här lämnade uppgifterna: »Ja visserligen, importen tillbakahålles därigenom, att fabrikanterna sälja sina varor till ruinerande priser.» Men tack vare de upplysningar, som här lämnats från verkligt sakkunnigt håll, så veta vi, att detta icke är fallet. Priserna äro nu icke lägre, än hvad de voro t. ex. 1897, utan högre, än hvad de då voro, och då kan man icke anföra de skäl, som här såväl af motionären som i utskottets betänkande äro anförda för en höjning af tullen.

Nu anförde den föregående talaren, att kammaren förut varit med om att höja en tull; det var nämligen tullen på smärgelduk, glasduk och flintduk. Denna tullhöjning, hvilken utskottet enhälligt tillstyrkt, var emellertid beroende därpå, att själfva duken, som användes vid tillverkning af dessa varor, drog högre tull än den förädlade varan. Nu kan man visserligen misstänka, sedan man hört den föregående talaren, att vi skulle låtit narra oss att gå med på att höja tullen i detta afseende. Men hvad jag alldeles bestämdt vill säga, är, att om vi förut i dag gjort en dumhet, skola vi icke göra en till nu.

Jag har velat ha sagdt detta, för att den siste talarens ord icke skulle stå oemotsagda och för att vi icke skola gå till votering under intryck af hvad han yttrat och äfven därför, att, när det kommer till gemensam votering, vi skola komma ihåg, hur landet ligger. Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Thorsson: Herr talman, mina herrar! Herr Nordström anförde, att om denna tullförhöjning af 3 öre beviljades, skulle det öka produktionen i så hög grad, att fabrikanterna inom juteväfnadsindustrien icke skulle behöfva höja priset, hvadan konsumenterna skulle bli förskonade från en ytterligare prisförhöjning.

Herr Lindblad uttalade mycket tydligt, att det blefve kvarnindustrien, som finge betala dessa 3 ören. Men enligt herr Nordström skulle de icke få betala något. Jag tror, att dessa påståenden kunna slå ihjäl hvarandra, och så har man kvitterat den saken.

Med anledning af hvad jag förut yttrat sade herr Nordström vidare, att arbetarne vid Oscarsström kunde vara synnerligen glada; jag tror han sade, att de kunde tacka Gud för att de icke kommit under socialisternas hundsfottering. Ja, hvad den saken beträffar, tror jag det är mycket bättre, att Oscarströmssarbetarne själfva få afgöra, huruvida de vilja komma under socialisternas hundsfottering eller vilja stå under Oscarsströmsbolagets förmynderskap, så som de nu

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

göra. Det är naturligt, att mellan herr Nordström och mig skall förefinnas en skiljaktig uppfattning i fråga om hundsfottering och hundsfottering, och här står påstående emot påstående. Som sagt, det är dock bäst, att Oscarsströmsarbetarne själfva få afgöra, om de vilja tacka Gud eller icke tacka Gud, och att de få ställa sig, där de tycka att de trivas bäst.

Jag skall icke upptaga tiden längre; jag skall endast be att fortfarande få yrka afslag på utskottets hemställan. Då här något vidrörts orsaken, hvarför jag yrkat afslag, vill jag säga, att det är med stöd af de tabeller, som äro uppställda i denna mycket fina bok, som jag gjort detta, och dessa tabeller vittna om, att denna industri icke har det så rysligt dåligt ställt.

Herr Lindblad: Jag skall icke uppehålla herrarna länge. Jag vill endast fästa mig något vid de skäl, som af talaren från Göteborg här anförts. Han säger, att om man nu påstår, att denna tull är till nackdel för kvarnindustrien, vore det måhända skäl att i stället se efter, om icke den tullen, som kvarnindustrien har, kunde sänkas. Ja, mycket gärna, bara herr Karlsson kan räkna ut fullt exakt hvad som är rättvist att sänka den tullen med. Då skall jag vara med därom. Men jag tror, att herr Karlsson då kommer till sådana *bräk-tal*, att redan af den anledningen torde icke de andra här i kammaren vara med om att sänka tullen för kvarnarna.

Nu anförde samma talare, att här behöfde icke industrien något ökad skydd, ty faktiskt äro prisen *högre*. Ja, de fluktuera. Men hvad beror det på? Jo, därpå att råvaran är dyrare i inköp och att dyrare arbetslöner lämnas åt arbetarne. Däri ha herrarne en naturlig förklaring till att denna industri i likhet med många andra icke kan tillverka sina artiklar till samma pris, som gällde för en 6 eller 8 år sedan.

Vidare sade samme talare, att vi måhända inom utskottet och nu äfven inom kammaren begått en dumhet i fråga om en föregående tullförhöjning, och att det därför icke vore skäl att gå med på en ny. Jag tror icke, att bevillningsutskottet begår några dumheter; där sitta ju så många frihandlare, som med skärpa och öfvertygelse handskas med hvarje, om än så berättigad, tullförhöjning. Det är nog med berädt mod, som man såväl inom utskottet som här i kammaren låtit sina betänkligheter fara beträffande den tullförhöjning å en annan vara, som nyss beviljades.

Slutligen var det en talare, den siste, som sade, att vi skola låta dessa arbetare vid Oscarsström tacka Gud för att de hade så bra, som de hafva det. Kanske jag icke öfversätter yttrandet rätt, men så fattade jag det.

Jag är emellertid öfvertygad, att om den talaren i stället kunde hafva sagt till arbetarne vid Oscarsström: »detta har Ni att tacka *mig och öfriga socialistagitatorer* för», så skulle han hafva känt sig nöjd.

Herr Biesørt: Jag begärde ordet närmast med anledning af den siste talarens påstående, att det högre priset å varan nu skulle bero på högre råvarupris.

Om herr Lindblad varit i tillfälle att såsom jag under så lång tid följa juteväfnadsmarknadens svängningar, är jag förvissad om, att han skulle medgifva, att det icke alltid är fallet, att priset på juteväfnad står i förhållande till råvarupriset. Råvaran är ofta föremål för spekulation, beroende på hur skörden af råjute utfaller eller anses utfalla. Det kan äfven hända, att fabriker ligga inne med stora lager af råjute och således för tillfället äro oberoende af en prisstegring. Det är således icke sagdt, att priset på råvaran alltid är bestämmande för priset på den färdiga varan. Bevillningsutskottet har själfvt i sin tabell på följande sätt återgifvit råvarupriset under de sista fyra åren:

I.	14 mars 1900	råjutepris stand.	£ 16: —
		franko Dundee M.	
	4 jan. 1905	d:o	» 16: —
II.	10 » 1900	d:o	» 14: 10
	25 febr. 1903	d:o	» 14: 10
III.	14 aug. 1901	d:o	» 14: —
	2 mars 1904	d:o	» 14: —

Detta visar, att priset å råvaran nu är lägre, än det varit förut. Men detta oaktadt har priset på juteväfnad icke undergått någon sänkning, utan snarare en liten förhöjning.

Herr Thorsson: Herr talman! Jag vill endast rätta hvad herr Lindblad yttrade, nämligen att jag skulle hafva sagt, att Oscarsströms arbetare skulle vara lyckliga, därför att de hade det så och så ställt. Jag har icke sagt detta. Jag har endast sagt, att Oscarsströms arbetare borde själfva få afgöra, hvar de tycka att de trifvas bäst — om inom den ena eller inom den andra gruppen af politisk åskådning.

Herr Jansson i Krakerud: Jag hade väntat, att motionären skulle hafva kunnat bida något år och sett tiden an, så att såväl motionären som de, som kämpat för denna tullförhöjning, hade kunnat anföra något skäl för sina påståenden. Trots det långa anförande herr Lindblad hade, kan jag icke finna något hållbart skäl för deras påstående. Han erkände riktigheten af reservanternas framställning, nämligen att importen utgjorde endast $5\frac{1}{2}$ % af den inhemska tillverknigen. Jag frågar då herr Lindblad, om det finnes någon industri i landet — så pass stor som den ifrågavarande — som har så höga tullsatser, att den icke har att kämpa med lika stor import som juteväfnadsindustrien. Om så icke är förhållandet, så är det väl icke riktigt att påstå, att här är så stor nöd å färde. Men för att komma ifrån detta, säger herr Lindblad, att denna import visserligen är liten, men att den bör stoppas i alla fall — den må vara huru liten som helst. Ja, skulle man fastslå en sådan åsikt, vet jag

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

icke, hvar man skulle stanna. Om man tänker t. ex. på jordbruket, som ju i allmänhet åtnjuter ett ganska stort tullskydd, så importerades det i alla fall en massa spannmål. Skulle man då undan för undan höja dessa spannmålstullar för att drifva upp jordbruket till den grad, att någon spannmål icke vidare kunde importeras, så tror jag, att mycket stora svårigheter skulle möta.

Sedan räknade herr Lindblad ut, hvad dessa säckar kostade, och omnämnde, att de kostade endast 40 öre, och detta var alldeles riktigt. Men vidare påstod han — såsom jag förmodar på grund af den statistik, som han åberopade och som naturligtvis är riktigt utdragen ur den officiella statistiken — att man icke finge räkna så lågt som 40 öre, ty enligt statistiken skulle säcken kosta 1 krona. Jag tror icke, att denna advokatyr håller streck. Ty skall man hålla på, att en tullsats bör höjas, bör man väl anföra något bevis om, att importen är så öfverväldigande, att det är omöjligt för en industri att stå emot densamma. Det var äfven en annan talare, som uppträdde för denna tullförhöjning, men han sade, att från Indien öfversvämmas hela vårt land med juteväfnader. Detta tycker jag ändå vara något skäl. Om han kunnat bevisa detta sitt påstående, hade det verkligen varit något att komma med till stöd för yrkande om tullförhöjning.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid, utan ber, äfven jag, att få yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Lindblad: Efter som den siste ärade talaren ställde en direkt fråga till mig, skall jag be att få erinra om, att det är *lätt att fråga*, och att man kan framställa många spörsmål mellan himmel och jord, men att det icke alltid är så lätt att *svara*. Jag skall emellertid nu gifva honom ett svar, och det är detta. *Faktum* är helt enkelt, att trots det man icke importerar mer, än som motsvarar $5\frac{1}{2}$ % af den inhemska tillverkningen, så har denna import, därför att den är möjlig, tvungit dessa fyra fabriker, trots sammanslutningen om ett gemensamt försäljningskontor, att sänka sina noteringar så, att fabrikationen i längden blir omöjlig för dem. Detta se herrarne bäst däraf, att importsiffrorna under tiden 1902 till 1903 sprungit upp för juteväfnader från 767,244 kg. till 1,062,619 kg. och för säckar från 40,356 kg. till 220,839 kg. För det sist tillryggalagda året äro siffrorna icke exakt kända, men motionären anför, att till de fyra största importhamnarne under år 1904 inkommit cirka 236,000 kg säckar, och redan detta utvisar således en stegring, och om man därtill lägger hvad som inkommit å andra platser, utvisar det sista året helt säkert en betydligt ökad import.

Jag skall äfven be att få lägga herrarne på hjärtat — och det torde för öfrigt litet hvar inse utan att vara bevändrad i juteväfnadsindustrien — att den föreslagna tullförhöjningen icke för kvarnindustrien eller trämasseindustrien kan medföra några *ruinerande* priser,

utan att den endast innebär en måttlig begäran af en industri, som blifvit i vårt land importerad, att den måtte få fortfarande lefva, äfven den.

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

Herr Räf: Herr talman! Då jag vid förlidet års riksdag yttrade mig till förmån för en skyddstull, sade jag, att det icke vore så lätt att bilda sig ett bestämdt omdöme i tullfrågor. Så har jag äfven funnit vara förhållandet vid denna diskussion. Dock bör man ju äfven i såväl denna fråga som i många andra blifva allt visare för hvar dag, som går.

Af denna diskussion har jag således också funnit åtskilliga nya faktorer att taga vara på, då man skall bestämma sig för eller emot tullar. Bland dessa är i första rummet den, att det icke får finnas tyska pengar i det företag, som begär tullskydd. Ty då är det icke lämpligt att bevilja sådant. Jag förmodar, att talaren äfven afsåg t. ex. engelska pengar, franska pengar o. s. v. Allt nog, det får icke finnas lånta eller insatta utländska pengar i det företag, som till äfventyrs behöfver tullskydd. Detta är något att taga vara på. Det finnes helt säkert många företag, i hvilka utländska pengar finnas insatta, ja, äfven sådana industrier, som för närvarande åtnjuta tullskydd. Jag förmodar dock, att talaren med sitt påstående icke åsyftade något negativt, så att de industrier, som redan hade tullskydd, skulle beröivas detsamma. Måhända få vi närmare reda på detta vid ett kommande tillfälle.

Vidare har såsom ett skäl emot beviljande af tullskydd, särskildt beträffande fabriken vid Oscarsström, anförts, att arbetarne vid den fabrik, som begär tullskyddet, icke få ha låga arbetslöner. Det vore synnerligen bra att få äfven denna sats närmare förklarad. Det vore nämligen önskvärdt att få veta, hvad som skall förstås med »låg» aflöning. Det vore kanske bäst, om den talare, som framställde denna sats, ville bestämma, huru stor aflöningen skall vara, för att tullskydd verkligen skall anses berättigadt. Det kan vara svårt nog för en arbetsgifvare att riktigt kunna bestämma det. På ett ställe anses 1 krona om dagen icke vara så alldeles för litet till en viss, mindre försigkommen person, och på ett annat ställe åter, där arbetarne hafva 3 à 4 kronor om dagen, anses denna aflöning alldeles icke för stor, utan tvärtom mycket låg. Då jag hade arbetare här uppe för att sätta in dörrar och panel i riksdagshuset, hade de ända upp till 6 kronor om dagen, och jag anser denna aflöning vara mindre här än en aflöning af 3 à 4 kronor i Jönköping. Och jag håller alldeles icke för otroligt, att om någon på »lämpligt sätt» frågat en af dessa arbetare, hvad han tänkte om sin aflöning här uppe i Stockholm, så skulle han ha svarat: »6 kronor om dagen är bra litet för så fint arbete.» Och likaledes kan man nog också med »lämplig behandling» få någon att säga, att 3 à 4 kronor om dagen är för litet i Jönköping. Det vore därför mycket bra, om man kunde få närmare bestämdt, hvad som i tulldebatter skall menas med *liten* aflöning, då

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

ju därpå skall hänga, om begärda skyddstullar skola beviljas eller ej. Naturligtvis förstår hvarje människa, hvad jag velat antyda med hvad jag nu sagt, nämligen att det är bara nonsens att tala om sådant här, då man icke har reda på öfriga bestämmande faktorer.

Vidare har man sagt, att om en länsman gifvit ett intyg om, att en arbetares inkomst vid fabriken i fråga är bra klen, så skulle äfven detta vara något, som utesluter möjligheten att erhålla tullskydd. Som synes, hopa sig moment till moment, och vi få snart sätta upp en specifikation på hvad som är bestämmande för eller mot tullskydd. Jag tager för gifvet, att flere af kammarens ledamöter, ehuru jag har mycket stort förtroende för deras ekonomi i allmänhet, skulle kunna skaffa sig ett intyg från en länsman om att de alldeles icke ha för stora inkomster, och det oaktadt vi till äfventyrs ha 10 gånger större inkomst än många af arbetarne vid Oscarsström. Måhända skulle dock detta intyg vittna lika mycket om brist i vår hushållning som om brist i våra inkomster. Emellertid bör den, som önskar tullskydd, nog samt akta sig för att ej hafva dylika intyg emot sig inom Riksdagen. Ty de utgöra en af faktorerna emot sådant skydd, enligt samme talares argument.

Emellertid har jag god lust att skrifva till Oscarsström och fråga, huru det förhåller sig med alla dessa saker. Det kan hända, att meddelanden då komma fram, som i en rätt belysning sätta de två anföranden, som vi nyss hörde från talarestolen, och att den betydelse, som man — att döma af åtskilliga bravrop och instämmanden — tycktes tilldela desamma, till äfventyrs blefve betydligt reducerad. Allt nog, jag tror för min del, att man icke bör tillägga dessa anföranden alltför mycken betydelse eller däråt ägna så stor uppmärksamhet.

Men härtill kommer, att det kan ifrågasättas, huruvida det egentligen kan vara så lämpligt att i en så allvarlig angelägenhet som denna komma fram med dylika påståenden gentemot en enskild person eller, låt vara, bolag, när man till sitt förfogande har så svagt bevismaterial, att det nästan icke har någon beviskraft alls.

Jag måste till sist omnämna ytterligare en sak, som tycks utgöra en af förutsättningarna för tullskydd, och kanske den viktigaste, nämligen att man icke får på något sätt brösta sig gentemot socialistiska agitatorer, hvilka till äfventyrs komma till en arbetsplats för att där bilda en socialistisk fackförening, som skall omhändertaga hela ledningen af därvarande fabriksverksamhet. Ty gör man detta, så bör åtminstone icke Andra Kammaren bevilja denna fabriksdrift något som helst tullskydd. Det är också mycket nyttigt för de kammarens ledamöter, som äro arbetsgifvare, att ihågkomma, att, därest de till äfventyrs redan fått tullskydd för sin industri, de noggrant böra akta sig för att på något sätt hindra de socialist-agitatorer, hvilka i samma syfte komma till deras arbetsplatser; ty eljest skulle det åtnjutna tullskyddet riskeras, och det vore ju stor skada.

Emellertid ber jag, herr talman, få säga, att, intilldess jag om arbetsförhållandena vid Oskarsström fått mycket, mycket säkrare upplysningar än dem, som nu åberopats, detta nyss hållna Thorssonska anförande icke kommer att på det ringaste vis inverka på mig vid omröstningen i föreliggande fråga.

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

Herr Biesert: Herr talman, mina herrar! Jag ber kammaren om öfverseende därför att jag ännu en gång begärt ordet i denna i och för sig obetydliga fråga, men jag kan icke underlåta att med några ord bemöta ett par påståenden, med hvilka herr Lindblad upprepade gånger här framkommit och som jag icke vill skola få kammarrens öra alltför mycket.

Herr Lindblad har påstått, att trämassefabrikationen icke skulle lida någon skada, om den nu begärda förhöjningen i tullen å juteväf beviljas, och han påstod tillika i ett af sina anföranden, att jag skulle hyst en alldeles motsatt åsikt. Men jag har aldrig sagt det, att trämasseindustrien skulle skadas genom att tullsatserna till förmån för juteväfnadsindustrien ytterligare höjdes. Jag har tvärtom påpekat, att trämassefabrikerna, om de köpa utländsk juteväf, vid export af varan i form af emballage äga rätt till restitution af den erlagda tullen och alltså äro oberoende af en tullförhöjning.

Detta var det ena. Det andra var det, att herr Lindblad i sitt sista anförande fortfarande påstår, att det är den utländska konkurrensen, som sänker prisen på den färdiga varan. Jag trodde mig dock hafva genom extrakt ur min orderbok rörande faktiska inköp af juteväf alltsedan år 1897 visat, att detta tal om prisets sänkning, hvilket förekommer jämväl i motionen och i utskottets betänkande, icke äger något som helst berättigande.

Slutligen skall jag be att få till kammaren göra en vördsam hemställan att icke låta hvarjehanda tal om både det ena och det andra i denna sak blanda bort korten för sig. Faktum är, att motivet till den föreslagna tullförhöjningen, talet om det stora priset till följd utländsk konkurrens, är oriktigt. Något prisfall har icke ägt rum; snarare då en prishöjning.

Jag ber fortfarande att få yrka bifall till reservanternas hemställan.

Herr Branting: Herr talman! Jag tror, att kammaren skall vara mig tacksam, om jag endast med ett par ord bemöter något af det anförande, som nyss hölls af en talare på smålandsbänken. Denne framhöll, att det skulle vara något så oegentligt, om man anmärkte, hurusom det var utländska pengar, hvarmed en af de större bland de här ifrågavarande fabrikerna grundats och drefves. Denna anmärknings syfte var emellertid att framvisa ett karakteristiskt exempel på hvad som emellanåt kan ligga bakom den från protektionistiskt håll drifna satsen »Sverige åt svenskarna». Jag tror således, att den gjorda anmärkningen alls icke var obefogad.

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

Vidare anmärktes af ifrågavarande talare, att man icke kunde bestämma, hvad som vore låga eller höga arbetslöner, utan att detta vore någonting rent subjektivt. Emellertid kunde jag icke i herr Thorssons anförande finna något, som skulle tyda på att han på minsta vis byggde sin bevisföring i tullfrågan på det faktum, han konstaterat, eller att lönerna vid Oscarsströms juteväfnadsfabrik äro synnerligen låga. Jag ber att i detta sammanhang få fästa uppmärksamheten på, att i detta, liksom i öfriga fall rörande denna sak, de uppgifter, som erhållits, ingalunda äro så lösa och ovederhäftiga, som den talare, mot hvilken jag nu vänder mig, påstått, ty dessa uppgifter hafva hämtats just ur fabriksägarnes egna publikationer i frågan, hvilka hafva tillställts åtminstone en del af kammarens ledamöter. Och för öfrigt äro de intyg, som i saken utfärdats, af den art, att de måste kallas officiella, enär de ju blifvit utfärdade af länsmanen i orten. När så är förhållandet, har man icke rätt att, såsom herr Räf emellertid gjorde, tala om ovederhäftiga uppgifter, hvilka man icke finge tillmäta någon som helst afgörande betydelse. Jag ber tillika att, när det nu öfver hufvud taget anses lämpligt att i dylika materiella intressefrågor allt emellanåt bombardera Riksdagens ledamöter med framställningar från parterna själfva, hvilka ju äro direkt intresserade i en viss lösning af saken, och då detta sätt icke föranledt till några erinringar, få framhålla, att det väl icke kan anses oriktigt att på grund af det sålunda föreliggande bevismaterialet också draga vissa slutsatser af de i detta material förekommande sifferuppgifterna.

Gentemot herr Räfs upprepade påståenden, att det för framtiden skulle för industriidkarne vara så farligt, om de sökte hindra socialistiska agitatorer, hvilka kommo och bildade föreningar i afsikt, såsom han sade, att så småningom taga om hand hela ledningen af fabriksanläggningen, ber jag till sist få säga, att hvad som i detta afseende här framhållits endast har varit det, att Oscarsströmsbolaget har genom en här citerad paragraf i sitt arbetsreglemente på det bestämdaste underkänt den svenske män tillkommande rätten att bilda föreningar. Gentemot ett sådant tilltag har man rätt att i Andra Kammaren protestera, när nu dessa saker bringas på tal och då detta bolag, som så förfar med svenska medborgares rättigheter, själf gör anspråk på gunst och nåd från representanter för dessa svenska medborgare, mot hvilka de betett sig på detta sätt.

Herr Brodin: Det vore mycket, som kunde sägas med anledning af herr Lindblads första, långa anförande, och det skulle nog vara frestande att i flere punkter bemöta honom, men jag vill inskränka mig till att framhålla blott en sak.

Alltsedan år 1888, då tullskyddssystemet infördes i vårt land, hafva en massa tullar tillkommit, och än större har tullmotionernas antal varit. Tullarna hafva undan för undan ökats, ena året har en industri fått högre tull, andra året har en annan industri, som också

velat vara med, förskaffat sig förhöjd tull, och så har tulldanssen gått undan för undan. Kunde det då icke vara på tiden att också tänka litet på skydd åt den konsumerande allmänheten någon gång? Det synes mig verkligen, som om tiden därför nu vore inne. Ty som det nu är, får den konsumerande allmänheten sitta emellan: tullarna höjas, flera industrigrenar sluta sig samman för att höja prisen å sina tillverkningar under skydd af tullar, såsom t. ex. skett inom sockerindustrien, där sockerraffinaderierna nu fått det mycket bra, så att man börjar finna deras exempel efterföljansvärdt äfven på andra håll. Att fortgå på detta viset kan ju för landet i sin helhet icke vara lämpligt, utan det är nog nu på tiden att, som sagdt, tänka litet också på den konsumerande allmänheten.

Herr talman! Jag ber fortfarande att få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Lindblad: Äfven med fara att trötta herrarne genom ett nytt anförande, måste jag ännu en gång anhålla om ett par ögonblicks uppmärksamhet, emedan det är min lifliga öfvertygelse, att, om denna fråga icke nu behjärtas af Riksdagen, den dock oupphörligen kommer tillbaka, till dess att den bifallits eller ock den ifrågavarande industrien flyttat ur landet. Därför djärfves jag anhålla om att ännu några ögonblick få uppehålla mig härvid. Man måste konstatera, att, när i tullfrågan icke råder större meningsskiljaktighet än den, huruvida *juteväfssäckar* och *juteväfnader* skola draga 10 eller 13-öres tull per kilogram, det på det hela är godt och väl beställt, och vi borde kunna försöka slita denna lilla tvist i all sämja.

Här har herr Biesert i sitt senaste anförande upprepat det påstående, som han gjorde i ett föregående yttrande, eller att det icke skulle finnas någon anledning att bevilja den begärda tullförhöjningen på den grund, att, såsom han sade, hans orderböcker skulle utvisa, att han fortfarande finge för juteväfsfabrikaten betala växlande pris. Detta hans skäl trodde jag mig hafva bemött med det enkla faktum, att både råvarupriset och arbetslönerna stigit, — om man nämligen läser rätt innantill, och ej begagnar sig af ett feltryck i uppställningen —, och inför detta förhållande skulle ju herr Biesert nödvändigt få betala högre nu, ty han kan ju faktiskt icke få varan billigare från utlandet.

Af den näst siste talaren å stockholmsbanken hörde vi något, som visst också blifvit redan af herr Thorsson påstådt, eller att de löner, som betalas åt arbetarne vid fabriken i Oscarsström, skulle vara »synnerligen låga», som orden föllo. Tro herrarna då, att möjligheten att *höja* dessa löner är större, därest tullen *icke* går igenom? Det sunda förnuftet säger väl, att detta icke blir förhållandet. Men om man går med på den begärda tullförhöjningen, så finnes det ju åtminstone *någon* utsikt till att de löner, som nu utgå vid Oscarsströms-fabriken, de må nu kallas låga eller höga, skola fortfarande kunna betalas. Och detta torde väl äfven för

Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)

socialisterna vara något att sätta värde på, för så vidt man icke skall tro, att våra socialister icke vilja hafva att tacka *statsmakterna* för någonting, som sätter producenterna i tillfälle att fortfarande kunna betala drägliga arbetslöner, utan att de i stället vilja, att ett ständigt missnöje skall hållas vid lif och att *socialistagitatorerna* skola få ett fält för sin verksamhet genom tillfället att allt fortfarande blott yrka på *högre löner* åt arbetarne. *Den vägen* för höjande af arbetslönerna vill jag icke gå, utan föredrager en annan.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman! Jag anhåller att få säga endast ett par ord.

Herr Lindblad tycks utgå därifrån, att kammaren till sist skall genom flere återkommande motioner i ämnet — för så vidt icke motionen nu går igenom — låta trötta ut sig, så att den omsider beviljar den äskade tullförhöjningen. Jag vill då påminna om ett yttrande, som herr Lindblad fällde, som jag tror i lördags afton, då vi hade före en motion, som upprepade gånger återkommit. Han yttrade nämligen då, »att vi borde slakta kalffen, så att den icke kommer igen». Det är just det, jag tror att vi *här* hade skäl att göra.

Herr Lindblad: Herr talman! Ännu ett par ord. Jag ber att få svara den siste talaren det, att, *om* jag vore öfvertygad, att den föreliggande frågan nu kunde på en gång så tillbakavisas, att den aldrig komme igen, och *om* jag icke trodde, att de fabriksägare, hvilka det nu gäller, lede mycket större nöd än hvad som visat sig vara fallet med *församlingarna* i den af honom antydda motionen, jag skulle vara böjd för att göra så, som denne talare ansåg man borde göra. Men min lifliga öfvertygelse är, att lika långt ifrån att någon verklig nöd i det af talaren åsyftade hänseendet råder inom församlingarna, lika mycket finns det i stället skäl för det påståendet, att hos våra juteväfsfabrikanter verklig ekonomisk fara är å färde.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Därunder hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels ock afslag å såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen, som nu framställde propositioner å dessa yrkanden, fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i tredje punkten mom. a) af utskottets förevarande betänkande n:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda hemställan och den i ämnet väckta motionen.

*Angående
tullen å jute-
väf.
(Forts.)*

Omröstningen utvisade 55 ja, men 100 nej; och hade kammaren alltså afslagit såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Mom. b) och c).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 5.

Efter föredragning slutligen af bevillningsutskottets betänkande n:o 12, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förändrade bestämmelser i fråga om denaturering af brännvin, lämnades på begäran ordet till motionären,

Herr Wavrin sky i Stockholm, som yttrade: Herr talman! Ehuru bevillningsutskottet hemställt, att min motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, så har utskottet likväl icke i sak haft någonting att invända emot det mål, åt hvilket jag syftat. Utskottet säger, att det gifvetvis alltid vore önskvärdt, om denatureringsförfarandet kunde förenklas i den af motionären angifna riktningen. Orsaken till, att utskottet icke kunnat gå min motion till mötes, är, att utskottet från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå inhämtat, att man för närvarande icke känner någon användbar metod för denatureringens verkställande i bränn- eller destilleringsapparat.

Det är med anledning af detta kontroll- och justeringsbyråns yttrande, som jag ber att få säga några ord. Jag har vändt mig till sakkunniga på detta område och af dem fått den försäkran, att det »öfver hufvud taget», för att nu tillämpa ett uttryck, som af kontroll- och justeringsbyrån synes hafva användts, icke finnas några tekniska svårigheter vid att, liksom man under destillationen tillsätter kryddor, såsom kummin och pomerans, också tillsätta bensen, terpentin eller andra denatureringsmedel. Det är blott fråga om att i större utsträckning få de olika metoderna i detta afseende pröfvade för att bedöma, hvilken som är lämpligast och bäst. Nu vore det ju skada, om denna industri, som ju icke är liten och skulle bli ännu större, i den händelse det, som de sakkunniga försäkrat mig, funnes utsikt till att torf kunde användas för beredande af sprit för tekniskt ändamål, skulle hämmas i sin utveckling därför att det ej funnes bestämmelser, hvarigenom denatureringen kunde ske redan vid destillationen. Ett uppskof med sådana bestämmelser skulle omöjliggöra utsikten för lång tid för denna industri i den utsträckning, som jag nu syftar på. Därför har jag tagit mig friheten att i god tid föreslå sådana bestämmelser; och afsikten med min motion har icke varit sådan, som man efter utskottets motivering skulle kunna antaga, eller

att jag skulle hafva velat införa ändringar i gällande bestämmelser angående denaturering af sprit med hänsyn till framställandet af sådan ur torf, innau någon metod härför, på sätt utskottet från sakkunnigt håll erfarit, ännu blifvit tillräckligt pröfvad för att motivera en sådan ändring. Afsikten med min motion har icke varit den, att härför några *ändringar* borde vidtagas i nu gällande bestämmelser, utan endast att utfylla dessa bestämmelser med sådana, som möjliggjorde denaturering äfven vid tillverkningen, vid destillationen. Jag har velat nämna detta redan nu utan att nu vilja göra något yrkande. Med hänsyn till de sakkunnigas yttranden är jag, som sagdt, icke lika öfvertygad som kontroll- och justeringsbyrån, att ej någon metod för denaturering vid tillverkningen finnes att tillgå. Jag vill emellertid nu endast framhålla, att, såsom vi veta, antagandet af bestämmelser i förevarande syfte drager lång tid, och att det således är ytterst angeläget att påskynda saken, så att vi icke behöfva vänta alltför länge, när vi en gång skulle kunna hafva nytta af dylika bestämmelser.

Jag har, som sagdt, intet yrkande att framställa.

Herr Beckman: Jag ber att få erinra därom, att motionären själf endast har kunnat åberopa »vetenskapliga rön, hvilka visserligen ännu icke föreligga fullt afslutade», enligt hvilka denaturering skulle kunna försiggå under själfva destilleringsprocessen. Sedan har utskottet från kontroll- och justeringsbyrån erhållit de upplysningar, som här föreligga. Det lär icke finnas någon metod att på ett fullt lämpligt sätt nå det af motionären äsyftade ändamålet. Det har väl då varit helt naturligt, att utskottet redan på denna grund afstyrkt motionen, och jag ber nu att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Kammarern biföll utskottets hemställan.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial n:o 20, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts framställning om anslag till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee;

bankoutskottets utlåtande och memorial:

n:o 7, i anledning af gjorda framställningar om inrättande af riksbankens afdelningskontor i Sundsvall och Eskilstuna; och

n:o 8, om användande af bankovinsten för år 1904; samt

lagutskottets utlåtande n:o 22, i anledning af väckt motion om afskaffande af de i 32 § värnpliktslagen föreskrifna mönstringarna.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

den 6 mars,
herr *C. E. Johansson* i Berga under 6 dagar från och med den
herr *C. H. P. Burén* under 3 dagar från och med den 2 mars
och » *D. M. Lyckholm* » 3 » » » » 2 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 9,51 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.